

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdamova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODEL.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIVAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	291
Nomezova Qumri Isoyevna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	

UDK 338.45:332.1

“MINTAQA SANOATI SALOHIYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI”

Abdinazarov Xusan Shaymanovich

Qarshi davlat texnika universiteti

“Biznes va boshqaruv” kafedrası o‘qituvchisi

ORCID: 0009-0002-1464-9428

E-mail: xabdunazarov0770@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada mintqa sanoati salohiyatidan foydalanish samaradorligini oshirish masalalari ilmiy, statistik va empirik tahlil asosida tadqiq etilgan. Tadqiqot doirasida sanoat rivojiga ta'sir etuvchi asosiy omillar aniqlanib, empirik baholash fixed effects panel regressiya modeli asosida amalga oshirildi. Tadqiqotda bog'liq o'zgaruvchi sifatida sanoat mahsuloti hajmi ($\ln(\text{IND})$) tanlandi. Olingan natijalar investitsiyalar hajmining oshishi sanoat ishlab chiqarishi hajmiga ijobiy va statistik jihatdan ahamiyatli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi hamda hududiy sanoat siyosatini takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: mintqa sanoati, sanoat salohiyati, samaradorlik, panel regressiya, hududiy rivojlanish.

Abstract. This article examines the issues of improving the efficiency of utilizing regional industrial potential based on scientific, statistical, and empirical analysis. The study identifies the key factors influencing industrial development, and the empirical assessment is conducted using a fixed-effects panel regression model. Industrial output ($\ln(\text{IND})$) is selected as the dependent variable. The results confirm that an increase in investment volume has a positive and statistically significant impact on industrial production, and they provide a basis for developing practical recommendations to improve regional industrial policy.

Key words: regional industry, industrial potential, efficiency, panel regression, regional development.

Аннотация. В данной статье на основе научного, статистического и эмпирического анализа исследуются вопросы повышения эффективности использования промышленного потенциала региона. В рамках исследования определены основные факторы, влияющие на развитие промышленности, а эмпирическая оценка проведена с использованием панельной регрессионной модели с фиксированными эффектами. В качестве зависимой переменной выбран объем промышленного производства ($\ln(\text{IND})$). Полученные результаты подтверждают, что увеличение объема инвестиций оказывает положительное и статистически значимое влияние на объем промышленного производства, а также позволяют разработать практические рекомендации по совершенствованию региональной промышленной политики.

Ключевые слова: региональная промышленность, промышленный потенциал, эффективность, панельная регрессия, региональное развитие.

KIRISH

Mintaqa sanoatini rivojlantirish va sanoat salohiyatidan samarali foydalanish O'zbekiston iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Qashqadaryo viloyati sanoat salohiyati va boy resurs bazasi bilan ajralib turadi, bu esa mazkur hududni empirik tadqiqot obyekti sifatida tanlashni asoslaydi. Mintaqada mavjud sanoat zonalari faoliyatini samarali tashkil etish, ularni zamonaviy mexanizmlar bilan qamrab olish, kooperatsiyalashgan ishlab chiqarishni izchil yo'lga qo'yish hamda turli infratuzilmalarni joriy etish orqali hududlarda sanoat ishlab chiqarishini modernizatsiyalash bugungi kunda alohida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 15-08-2024-yildagi PQ-295-sonli¹ "Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori[1], shuningdek, 25-12-2018-yildagi PQ-4077-sonli² "Ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, sanoat tarmoqlarini texnik va texnologik jihatdan qayta jihozlash jarayonini jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori[2]da mintqa sanoatini rivojlantirish hududiy ehtiyojlar va resurslarga moslashgan model asosida amalga oshirilishi belgilab berilgan.

Mazkur yondashuv har bir hududning resurs bazasi, mehnat salohiyati va logistika imkoniyatlarini hisobga olish, sanoatni rivojlantirishda lokal ixtisoslashuv hamda klasterlash mexanizmlarini joriy etish tamoyillariga tayanadi. Prezident qarorlariga muvofiq, mintqa sanoatini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb etishda miqdordan ko'ra sifat tamoyiliga ustuvor ahamiyat berilmoqda. Ya'ni, yuqori texnologiyali va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishga yo'naltirilgan loyihalarni qo'llab-quvvatlash, mahalliy xomashyoni chuqur qayta ishlashga ixtisoslashgan sanoat loyihalarini rivojlantirish hamda chet el investitsiyalarini hududiy sanoat klasterlariga yo'naltirish asosiy ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilangan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy olimlar, jumladan, Wooldridge va Baltagi tomonidan yaratilgan ilmiy manbalarda hududiy sanoat samaradorligini empirik baholashda panel ma'lumotlar tahlili xalqaro va mahalliy tadqiqotlarda yetakchi metodologik yondashuv sifatida e'tirof etiladi. Ushbu yondashuv, ayniqsa, sanoat rivoji kabi murakkab va ko'p omilli jarayonlarni vaqt va makon kesimida chuqur tahlil qilish imkonini beradi. Wooldridge tomonidan ishlab chiqilgan zamonaviy ekonometrik yondashuvlarda panel regressiya modellari hududiy sanoat samaradorligini baholashda muhim ustunliklarga ega ekani ta'kidlanadi. Uning fikricha, panel ma'lumotlar hududlarga xos kuzatilmaydigan individual effektlarni nazorat qilish, vaqt bo'yicha o'zgaruvchan institutsional va texnologik omillarni aniqlash hamda sabab-oqibat munosabatlarini ishonchli baholash imkonini beradi [3].

Hududiy sanoat samaradorligi ko'pincha faqat ishlab chiqarish hajmi bilan emas, balki resurslardan foydalanish samaradorligi, texnologik yangilanish sur'atlari hamda boshqaruv sifati bilan ham belgilanadi. Wooldridge yondashuvida aynan shu omillarni regressiya modeliga kiritish orqali sanoat salohiyatidan foydalanishning real iqtisodiy samarasi aniqlanadi. Mahalliy olimlardan D. Sodiqova va O. Qo'ldoshovning ilmiy ishlarida hududiy sanoat samaradorligi, investitsiya faolligi, institutsional muhit hamda texnologik rivojlanish o'rtasidagi uzviy bog'liqlik nazariy va amaliy jihatdan asoslab berilgan. Shu bilan birga, ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlarni yanada boyitish, panel regressiya asosidagi kompleks empirik baholashlarni kengroq qo'llash orqali xorijiy metodologiyalarni milliy sharoitga moslashtirish imkoniyatlari mavjudligi ko'rsatib o'tiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida mintqa sanoati salohiyatidan foydalanish samaradorligini oshirish mexanizmlarini rivojlantirish maqsadida hududlar kesimida panel ma'lumotlar bazasi shakllantirildi. Empirik tahlilda bog'liq o'zgaruvchi sifatida sanoat mahsuloti hajmi, mustaqil o'zgaruvchi sifatida esa asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar tanlandi [4]. Mazkur yondashuv sanoat rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy iqtisodiy omillar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash hamda hududiy kesimda ularning ta'sir darajasini baholash imkonini beradi.

Tahlil jarayonida panel regressiya modellari qo'llanilib, tasodifiy va qat'iy effektlar modellari asosida baholashlar amalga oshirildi. Modellarni tanlashda Hausman testi natijalaridan foydalanildi, statistik ahamiyatlilik esa t-test va F-testlar yordamida tekshirildi. Shuningdek, model parametrlarining barqarorligi va ishonchligini ta'minlash maqsadida geteroskedastiklik va avtokorrelyatsiya muammolariga nisbatan moslashtirilgan baholash usullari qo'llanildi. Ushbu yondashuv olingan natijalarning ilmiy asoslanganligi va amaliy ahamiyatini oshirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining rasmiy ochiq ma'lumotlari asosida 2020–2024-yillar uchun hududlar kesimida panel ma'lumotlar bazasi shakllantirildi [5]. Empirik baholashda bog'liq o'zgaruvchi sifatida sanoat mahsuloti hajmi ($\ln(IND)$), mustaqil o'zgaruvchi sifatida esa asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar ($\ln(INV)$) tanlandi [6]. Mazkur o'zgaruvchilar o'rtasidagi nisbatlarni logarifmik shaklda ifodalash natijalarni talqin qilishning qulayligini hamda elastiklik ko'rsatkichlarini baholash imkonini beradi.

Baholash jarayoni quyidagi ekonometrik model asosida amalga oshirildi:

$$\ln(IND_{it}) = \alpha + \beta \ln(INV_{it}) + \mu_i + \lambda_t + \varepsilon_{it}$$

bu yerda μ_i — hududlarga xos individual effektlar, λ_t — vaqt omiliga xos ta'sirlar, ε_{it} esa tasodifiy xatolikni ifodalaydi. Ushbu model hududiy va vaqt omillarining ta'sirini birgalikda hisobga olish orqali investitsiyalarning

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 15.08.2024 yildagi PQ-295-son <https://www.lex.uz/docs/-7069813>

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 25.12.2018 yildagi PQ-4077-son <https://lex.uz/uz/docs/-4128561>

sanoat ishlab chiqarish hajmiga ta'sir darajasini yanada aniq baholash imkonini beradi. Olingan baholash natijalari 1-jadvalda keltirilgan bo'lib, ular investitsiyalar va sanoat mahsuloti hajmi o'rtasida barqaror hamda ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi (1-jadval).

1-jadval. Panel regressiya natijalari (bog'liq o'zgaruvchi: $\ln(\text{IND})$)

O'zgaruvchi	(1) Pooled OLS	(2) Hudud FE	(3) Hudud + yil FE
$\ln(\text{INV})$	0.412 (0.058)	0.367 (0.071)	0.352 (0.069)
Konstanta	1.284 (0.112)	0.976 (0.145)	0.915 (0.138)
Hudud effektlari	Yo'q	Ha	Ha
Yil effektlari	Yo'q	Yo'q	Ha
Kuzatuvlar soni (N)	70	70	70
R ²	0.61	0.74	0.78

Prezident qarorlari va farmonlarida belgilangan chora-tadbirlar mintaqa sanoatini rivojlantirish, sanoat salohiyatidan samarali foydalanish, mavjud sanoat zonalarini faoliyatini oqilona tashkil etish hamda ularni zamonaviy mexanizmlar bilan keng qamrab olishga qaratilgan alohida ta'kidlangan. Shuningdek, ushbu hujjatlarda hududlarda mavjud sanoat korxonalarida investitsiya muhitini yanada rivojlantirish muhim ustuvor yo'nalish sifatida belgilab berilgan. O'tkazilgan empirik tahlil natijalari investitsiya faolligi sanoat mahsuloti hajmining o'sishida muhim omil ekanini tasdiqlaydi. Hududiy va vaqt effektlarining modelga kiritilishi esa baholash natijalarining barqarorligi va ishonchliligini ta'minlashga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mintaqa sanoat salohiyatidan foydalanish samaradorligini oshirish uchun investitsiya muhitini yanada yaxshilash, klasterlash jarayonlarini chuqurlashtirish hamda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish maqsadga muvofiqdir. Mintaqa sanoati samaradorligini oshirishda, avvalo, investitsiya resurslarining miqdoriy hajmidan ko'ra ularning sifat jihatiga ustuvor e'tibor qaratish zarur. Ya'ni, investitsiyalar yuqori qo'shilgan qiymat yaratadigan, innovatsion va eksportbop sanoat loyihalariga yo'naltirilishi lozim.

Shu bilan birga, investitsiya samaradorligi institutsional muhitning barqarorligi, huquqiy kafolatlarning mustahkamligi hamda hududiy boshqaruv tizimi sifatiga bevosita bog'liq ekanini ilmiy tahlillar asosida tasdiqlanadi. Mazkur yondashuv mintaqada sanoatning barqaror rivojlanishini ta'minlash, mintaqalararo iqtisodiy tafovutlarni bosqichma-bosqich qisqartirish hamda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda muhim amaliy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. Hududlarda sanoat salohiyatini yanada oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida, 15-08-2024-yil, PQ-295-son. — URL: <https://lex.uz/docs/-7069813>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. Ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, sanoat tarmoqlarini texnik va texnologik jihatdan qayta jihozlash jarayonini jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida, 25-12-2018-yil, PQ-4077-son. — URL: <https://lex.uz/docs/-4128561>
3. Wooldridge, J. M. Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data. — Cambridge, MA: MIT Press, 2010. — URL: <https://mitpress.mit.edu/9780262232586>
4. Baltagi, B. H. Econometric Analysis of Panel Data. — 5th ed. — Hoboken, NJ: Wiley, 2021. — URL: <https://www.wiley.com/en-us/Econometric+Analysis+of+Panel+Data-p-9780470014561>
5. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishi bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar (2020–2024). — Toshkent. — URL: <https://stat.uz>
6. Todaro, M. P., Smith, S. C. Economic Development. — 13th ed. — Harlow: Pearson Education, 2020. — URL: <https://www.pearson.com/en-us/subject-catalog/p/economic-development/P200000006041>
7. Porter, M. E. The Competitive Advantage of Nations. — New York: Free Press, 1990. — URL: <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=193>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
